

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert elke maand een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Huberte Vriesendorp

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Woordspelletjes die voor de hand liggen in de ene taal, zijn vaak onmogelijk in de andere. Met een goed voorbeeld daarvan werd ik geconfronteerd bij het vertalen van *The BFG* van Roald Dahl (in het Nederlands *De GVR*). De mensenetende reuzen in dat boek noemen mensen “human beans”, een grapje dat min of meer vanzelf voortvloeit uit het woord *human being*. Maar het Nederlandse *menselijke wezens* biedt geen aanknopingspunten. Een complicerende factor was de haastige spoed waarmee Dahls boeken altijd vertaald moesten worden (voor *Gruwelijke rijmen* kreeg ik destijds zelfs maar één week!).

Hoe hebt u het opgelost?

Zoals ik vaker deed in dit soort gevallen, gooide ik het probleem in de groep. Iedereen die ik kende, kreeg het voorgelegd: ander woord voor *menselijk wezen*, moet iets eetbaars zijn, moet voor kinderen herkenbaar zijn als een ander woord voor *mens*, en graag ook nog een beetje grappig. Nooit kreeg ik zo weinig reacties. Wat te doen? In het boek is het een belangrijk woord, dat vaak voorkomt. Uiteindelijk kwam ik uit bij *mensbaksels*. Geen onaardig woord, maar lang niet zo leuk als *human bean*. Het teleurstellende van vertalen in een notendop.

Maar nu komt het gekke! Er schijnt een Roald Dahl-woordenboek verschenen te zijn – in het Nederlands! Een boek met Nederlandse woorden van Dahl, die geen woord Nederlands sprak (waar ik gezien zijn vaak humeurige en pietluttige kritiek overigens heel blij mee was). Op de bladzijden hiervoor kunt u meer lezen over dit woordenboek, en wat staat er in dat artikel genoemd als een van Dahls o zo leuke woorden? *Mensbaksels*.

Huberte Vriesendorp (1940) vertaalde vrijwel alle kinderboeken van Roald Dahl in het Nederlands. Ook *Het geheime dagboek van Adriaan Mole 13 3/4 jaar* van Sue Townsend werd door haar vertaald, en de boeken van Lemony Snicket.

